

EDINOST

Izbeja — izvzemli ponedeljek — vsak dan — 1. nadstropje.
 Franciška Asiškiga številka 20, I. nadstropje.
 Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
 Izdajatelj in odgovorni urednik: Štef. Edinosti.
 Tisk: Tiskarna Edinosti. — Tiskovna zbirna s 16. —, pol
 teta L. 32. — in celo leto L. 60. —. Telefon uredništva in uprave 11-57.

O barikadah pri Sv. Jakobu

Ob koncu politične splošne stavke v Julijemskem Primorju, ki jo je bila uprizorila tukajšnja Delovna Zbornica sporazumno z vodstvom socialistične stranke so napravili stavkajoči pri Sv. Jakobu v Trstu barikade, za katere so se mislili braniti pred vedno razbojni nasiljem javne moči in drugih mračnih sil, ki imajo navado sekundirati vsem policijskim postopkom, napetim proti manifestacijam vseh prave ljudske volje v teh nesrečnih juljskih krajih.

O teh barikadah se je pisalo na dolgo in široko po vseh tržaških listih. Vsaka tudi najmanjša podrobnost splošnega naskoka, ki ga je izvršila proslavljena petka skoroda vsa tržaška pomnila, podprta z eno baterijo topov, proti čemu nevarnim puntarjem, je bila natančno opisana. Operacija samo pa so gotovi listi predstavljali kot nekako odločilno bitko »svetovno-zgodovinskega pomena«.

Razumljivo je, da so ti dogodki občutno abodli do kraj srca gotove strankarske kroge. Ravno tako je tudi razumljivo, da se tudi nadalje pisari v konca in kraja »o tem strašnem puntarju«. Kdor zasleduje pisanje tukajšnjega laškega tiska, vidi brez vsakršnih težav, da bomo imeli kmalu celo literaturo o Sv. Jakobu v našem Trstu. Toda velika je res že ta literatura, ali obenem tudi prazna, kajti iznašajo se delstva, ki so morda resnična, ki pa nimajo nikake važnosti za pravo pojavitelj. Sentijskobekega punta, dočim se najljubša in odločilna dejstva popolnoma zamenjajo ali pa puščajo brez komentarja. Eno takšno dejstvo je n. pr. to-le: Sentijskobeke »barikade« so bile napravljene proti volji tukajšnjega socialistične stranke in proti volji tukajšnje Delovne Zbornice. Z drugimi besedami povedano: Tržaški delavci, ki so se udeležili zadnje splošne stavke, so dezavuirali svoje uradne voditelje na najodločilnejši tren.

V naslednjih vrsticah nimamo niti najmanjšega namena začeti kako propagando, ki bi odgovarjala zmislu naših izjav. Ne, tudi ko bi jo kdo drugi pokrenil, bi nas najbrže našel kot mirne gledalce. Se manj je seveda naš namen, da bi se predzrili nasvetovati našim socialistom kako novo politiko, ki bi bolje odgovarjala razmeram nego dosedanje. Gre nam le za to, da pojasnimo povsem objektivno psihološko navzkrižje, ki se je pokazalo med delavskimi masami in njihovimi »voditelji« ob zadnji stavki, kajti to je ono dejstvo, o katerem je treba razmišljati in filozofirati, ker se vam to že tako dopada, o gospodje pri »Lavoratore«, »Piccolo«, »Eri« in »Nazione« in pri našem petem kolesu, včasih v slabem slovenskem jeziku, a vedno v dobrem italijanskem duhu pisanem »Delu«.

Zakaj so torej delavci dezavuirali juljske socialiste in si zgradili barikade na svojo roko in odgovornost? Zato, ker jih je Delovna Zbornica, ker jih je socialistična stranka oslepila z zadnjo stavko! To pa zato, ker je bila stališče teh dveh organizacij ravno nasprotno stališču, ki ga zavzemajo vedno in povsod široke mase juljskega delavstva. Stališče tega delavstva je namreč juljsko in nič drugega. Le pojditte vprašati delavce, in pri tem ni treba, da se obrnete do slovenskega proletarata, temveč do tistega, ki ne zna ni ene besede »po zakah«, pa se boste prepričali o resničnosti te naše trditve. Vprašajte tega delavca (ki ne zna niti besedice slovenski) »pa vam bo povedal, da ni ne Italijan, ne Jugoslovane, temveč da je Tržačan. Dalje vam bo rekel, da ni on ne za Italijo, ne za Jugoslavijo, temveč za nekaj tretjega, kar vas prosimo, da uganete sami, saj vam to pri vseh »scakla intelligenz« ne bo moglo biti bogve kako težko. S tem poštenim laškim delavcem, domačinom Juljskega Primorja (a ne Benečije, kakor bi vi hoteli v vašem venecijanskem imperijalizmu), se popolnoma strinja njegov tovariš, pošten slovenski delavec, domačin Juljskega Primorja. Oba pa se strinjata za to, ker čutita v sebi neki neodoljiv juljski-patriotizem (terribile dictu!), ker (ih neki neodoljiv juljski instinkt) žene na tisto juljsko stališče, ker jim nekaj pravi v njihovi notranjosti, da bi bila edina prava rešitev našega vprašanja samo tista, ki bi zaslužila imenovati se **Juljska rešitev**.

Ti poštene delavci obeh narodnosti imajo več prstaev, kot bi si kdo mislil. Njihovi nasprotniki so, kakor je bilo rečeno, zasajeni tržaški listi, nekaj sinov-ljubčev erarskih koritarjev, ki se že z mladega hočjo priporočijo za kako lepo mesto pri tem ogromnem koritu in — last not lesto — vodilni krogi delovne zbornice in socialistične stranke. Naj se ne zdi ta vladna trditve nobenemu protislovna. Naj se le ne pozabi, kaj so hoteli ti zanosovilni krogi podvreči juljskemu delavstvu, in potem se bo moral vsak strinjati z nami in nam priznati, da govorimo živo resnico. — Temu poštenemu od juljskega patriotizma navdahnjenemu delavstvu so hoteli naprtni nič manj in nič več, kot da morajo pod njihovo komando v boj za takojšnjo aneksijo Juljskega Primorja k Italiji, torej za stvar, ki je naravnost nezdravljiva e prirocnim juljskim patriotizmom prizadelega delavca! Poleg tega niti besedice o plebiscitu, o samoodločbi ljudstev in drugih prirodnih pravicah, ki so prave svetlinje za vsakega delavca v Juljskem Primorju! Toda delavstvo ni tako neumno, kot bi si mislil tu pa tam »Lavoratore« (od 12. sept., v članku »I tragici fatti di Trieste«), temveč je takoj spoznal, kam pes tace moli. Že prvi dan stavke je začelo razmišljati o njej z velikim zaupanjem. Nezadovoljstvo je rastle vedno bolj in ni torej nobeno čudo, da je to delavstvo nadaljevalo stavko proti volji svojih voditeljev (rečite znanih »voditeljev«), delalo barikade in s tem na najvidnejši način dezavuiralo svoje uradne »predstavniške«.

Se nekaj drugega ni moglo uiti temu poštenemu juljskemu delavstvu, to namreč, da je ustvariti okoli sloven. nacionalizma dobrodelen val sovražstva v slovenskem delavcu. Tako piše oni, ki govori da za dnem o pobratenju in ljubezni vseh narodov: japonskega, irskega, culukafrekega, le pobratenja in ljubezni z jugoslovenskim narodom ne pozna in noče poznati!

Da bi pa ja nihče ne dvomil o patriotizmu in italijanstvu italijanskega delavstva in njegovih voditeljev v stranki, h kateri naj se pridruži vse jugoslovensko delavstvo in s tem izžubi svojo narodnost in čuvstvanje, medtem, ko italijanskemu delavstvu tega ni treba, ker bo zato poskrbel »Lavoratore«, da bodo vsi ljubili Italijo, ki s slovenskim delavstvom v mestih in na deželi tako »dobro« postopa, zaključuje Passigli: »Mi ne zahtevamo od nobenega patriot italijanstva (ker ga že imamo — op. ured. »Ed.«), ampak mi čutimo globoko braniti naš narod (ne »internacionalno«) ne slovenskega delavca, ampak Italijane! — Op. ured. »Ed.«, veliko bolje in veliko več kot vsi drugi!»

Zdaj so na jasnem tudi oni, ki so še včeraj prisegli na komunistični program narodne asimilacije in raznarodovanje komunistične stranke v upanju, da je v tem rešitev iz sedanjih neznošnih razmer. G. Passigli jih je na očetovski način podučil o nasprotnem. Zato iskrena mu hvala!

Toda, G. Passigli »di scakla intelligenza«, kakor Vas po pravici imenuje »Piccolo« (»il giornale vicino« v dvojem pomenul), prebričali ste se, da Vam delavstvo ni šlo na limanica in tudi v bodoče Vam ne pojde. Uveljavljanje internacionalne ideje v naših krajih je tako enostavna stvar, da Vas lahko tudi najbolj priprosti delavec uлови, ko se pregrešite proti nji, in Vas prime za vrat. V juljski internacionalni ne prihajajo v poštev ne Kitajci, ne Japonci, ne Španci, ne Rusi, ne Nemci, temveč samo dva naroda ali bolje dve državi: Italija in Jugoslavija, katerih interesi se tukaj križajo. Internacionalne ideje torej lahko izber: Ni ena ni druga, temveč nekaj tretjega. V nekem poročilu »Stavenske odbora« je bilo sicer rečeno, da ni stavka ni proti-italijanska ni proti-jugoslovenska, toda to ni zadosti, da bo gibanje tudi zares internacionalno. Za to je treba predvsem, da ne bode gibanje niti protitalijansko, niti protijugoslovensko, a ravno proti tej zahtevi se je stavki odbor pregrešil na najgriši način s tem, da je zahteval aneksijo k Italiji in z njo tudi socialistična stranka, katero je delavstvo potemtakem moralo dezavuirati.

To je filozofija zadnjih dogodkov, ki jo namenoma zanemarija tukajšnji laški listi. Vse drugo so le kvante za kratke čas in pesek v oči prelakočernemu čitatelstvu in pa izgubljeno črnilo.

Socialisti in naš narod

Takoj po sentijskobeških dogodkih in še med njimi je pričelo česopisje tu in v Italiji znova pisati o narodnostnem problemu v zasedenem ozemlju. Socialistična stranka je z vso odločnostjo vrgla raz se vso krivdo na prelivanje krvi, toda nacionalistično česopisje je zagnalo velik hrup in zakricalo v svet, da stoji za tržaško »revolucijo« jugoslovenski izzivati, ki pod masko »Ljennina rušijo italijansko državo in vojaško moč. Sv. Jakob, da je »jugoslovenska« trdnjava, ki jo je treba zavzeti s topovi, z ognjem in mečem in iztrebiti vsako jugoslovensko sled. Tako je pisalo in piše vse od »Corriera della Sera« in »Secola« pa doli do »Popolo d'Italia« in »Giornale d'Italia«.

Socialistični stranki ni ostalo drugega, ko da porabi to priliko, odvrne pozornost od sebe in zavzame stališče napram vprašanju, ki je najtežje in najbolj zamotano, osebno vseh popolnega nepoznanja zgodovine tukajšnjih krajev. Glavni urednik »Lavoratore« je napisal, kakor že omenjeno, v ponedeljski številki svojega lista odprto pismo na generalnega civilnega komisarja pod naslovom »Italiani e slavi nella Venezia Giulia«, kjer je na podlagi zgodovinskih dejstev dokazal, da nismo tu od včeraj, ampak že dobrih 11 stoletij. G. Passigli je storil s tem hvalavredno delo. Studiranje zgodovinskih del in spoznavanje narodnostne strukture v zasedenem ozemlju, ki je predpogoj za pametno vladanje.

Dokler se G. Passigli drži zgodovine, vse dobro in prav. Kakor hitro pa prične svoja razmotrivanja o sedanjih političnih razmerah, postaja stvar silno delikatna in nevarna. Ko prizna, da Slovanov na tem ozemlju ni mogoče udušiti, se vpraša: »kaj nam je storiti?«

»Eno samo stvar je treba storiti: onemogočiti moramo, da bi slovenski delavci podpirali in ojačali slovenski nacionalizem.« In ker je samo dvojno možno: ali so Slovani nacionalisti (?) ali »internacionalisti« in ker je izključeno, da bi se vpisali med fašiste, vzklila nadaljujoč Passigli: »Mi, samo mi, torej jih moramo pridobiti za stvar pobratenja, solidarnosti in prijateljstva z italijanskimi delavci. Slovenski delavci, ki je združen v sindikatu z italijanskimi delavci, ni več sovražnik Italije, nauči se spoznavati Italijo... in polagoma... vstane v njem sovražstvo proti slovenskemu narodnjstvu, lažnjivcu in izdajalcu! Vsak delavec, ki ga iztržemo slovenskemu nacionalizmu, je en sovražnik našega naroda manj.«

To se pravi po slovensko: italijanska »internacionalna« v zasedenem ozemlju ima velik nalog, da polagoma uduši v slovenskem delavcu narodno zavest in ljubezen do radne grude in materinega jezika in počasi pripravi asimilacijo, to je italijanizacijo zasedenega ozemlja.

Hvala G. Passigli, za priznanje, sicer neradovoljno, a vendar dragoceno! Mi smo to že davno spoznali, le vlada tega še ne razume, zato povdarja G. Passigli: »Treba se je odločiti: ali hočemo prepuštni popolnoma slovenske delavce nacionalizmu, ali pa jih potom naših sindikatov približati in pobratiti z Italijanskim delavstvom.« Nam se je že v veliki meri posrečilo izločiti advokate in duhovnike, do temeljev omažati njih institucije, njih društva in

ustvariti okoli sloven. nacionalizma dobrodelen val sovražstva v slovenskem delavcu. Tako piše oni, ki govori da za dnem o pobratenju in ljubezni vseh narodov: japonskega, irskega, culukafrekega, le pobratenja in ljubezni z jugoslovenskim narodom ne pozna in noče poznati!

Da bi pa ja nihče ne dvomil o patriotizmu in italijanstvu italijanskega delavstva in njegovih voditeljev v stranki, h kateri naj se pridruži vse jugoslovensko delavstvo in s tem izžubi svojo narodnost in čuvstvanje, medtem, ko italijanskemu delavstvu tega ni treba, ker bo zato poskrbel »Lavoratore«, da bodo vsi ljubili Italijo, ki s slovenskim delavstvom v mestih in na deželi tako »dobro« postopa, zaključuje Passigli: »Mi ne zahtevamo od nobenega patriot italijanstva (ker ga že imamo — op. ured. »Ed.«), ampak mi čutimo globoko braniti naš narod (ne »internacionalno«) ne slovenskega delavca, ampak Italijane! — Op. ured. »Ed.«, veliko bolje in veliko več kot vsi drugi!»

Zdaj so na jasnem tudi oni, ki so še včeraj prisegli na komunistični program narodne asimilacije in raznarodovanje komunistične stranke v upanju, da je v tem rešitev iz sedanjih neznošnih razmer. G. Passigli jih je na očetovski način podučil o nasprotnem. Zato iskrena mu hvala!

Z rusko-poljskega bojišča

Rusko poročilo
 CURIH, 15. Neka radiobrojavka iz Moskve z dne 14. t. m. pravi: Številni oddelki so vsvoji v boju mesto Rogatyn ter zajeli 250 mož, en top, 6 strojnic in 200 pušk.

LONDON, 15. »Times« poročajo iz Sebastopola z dne 10. t. m.: Neko dnevno povelje prve sovjetske kubanske armade pravi, da so bili obdržani položaji, ki jih je zavzela sovjetska vojska in položaji, ki jih je zasedel Vrangel. Dnevno povelje dostavlja, da je bil oddel napad dveh Vrangelovih polkov, ki sta postila na bojišču 100 ujetnikov, kateri bodo takoj ustreljeni.

Ruski pohod v Afganistan

LONDON, 14. »Daily Mail« javlja iz Belgada, da so boljševiki, po vesteh iz Kabula in Simle, zavzeli Bukhara in da nadaljujejo svoj pohod proti Afganistanu. Afganistanske čete so bile poslane v naglici na pomoč generalu Golonnavi.

Vesti o protiboljševskih izgrelih v Petrogradu

HELSINGFORS, 13. Vesti iz Petrograda javljajo, da so v mestu izbruhnili silni izgreli. Tudi boljševiki sami se puntajo proti svojim poglavarjem in ljudstvo prireja pravi lov na ljudske komisarje. Veliko trupel temel komisarjev so našli v Nevli. Po zidovih je nalepljeno veliko proglasov, sovražnih vladajoči stranki. Sovjetska vlada s svoje strani javlja zmagajo boljševizma v Italiji, toda ljudstvo ne verjame tem vestem in vidi v njih samo vladni manevar.

PARIZ, 14. Iz Helsingforsa javljajo: Govori se, da so izbruhnili v Petrogradu vsled ruskega poraza na Poljskem silni izgreli. Slizu Kronstadta se je slišalo od 22. do 26. avgusta nepokidno šepetanje. Smatra se, da so se 6. septembra posadke ruskega brodogra uprle.

Ruski diplomat Axelrod o namenih sovjetske vlade

BERN, 14. Ukrajinska tiskovna agencija obavlja pogovor svojega poročevalca z ruskim diplomatom Axelrodom, ki je prišel v Lito. Axelrod je izjavil, da je glavni njegov namen delovanje za izvršitev mirovne pogodbe med Rusijo in Litvo, predvsem, kar se tiče izpraznitve litvinskega ozemlja, ki je zasedeno po ruski vojski, povrtno imetja talcev. Rusija — je rekel Axelrod — bo vložila vse sile, da izvrši lojalno to pogodbo. Priznanje litvinske neodvisnosti s strani sovjetske Rusije je lojalna posledica programa ruske vlade. Kar se tiče poljskih vojaških uspehov, je poskrbljeno, da se popravni ruski poraz na severni fronti. Močne rezerve so bile pripeljane v Vrangelovo bojišče in iz Sibirie. Nevarnost Vrangelove vojske je mnogo manjša, nego bi se mislilo, in ukrenilo se bo vse potrebno, da se naredi konec tej pustolovščini.

Rusko mirovno odposlanstvo prispelo v Rigo

LONDON, 15. Neka radiobrojavka iz Moskve z dne 11. t. m. javlja, da je rusko mirovno odposlanstvo prispelo v Rigo. Poljsko odposlanstvo pride šele 16. t. m.

Padrevski o miru z Rusijo in o Mali Ententi

PARIZ, 14. Vprašan od »Petit Journala« je izjavil Padrevski, da bo sledilo morebitni sklenitvi miru s sovjetsko vlado priznanje moskovske vlade kot dejanske, a ne tudi kot pravne. Ta mir bo ostavil Poljsko v defenzivi. Glede male entente, katere načrt je zamislil Padrevski, je izjavil, da Poljska nudi roko Romuniji. Hotelo se je, da aneksija tešinskega okraja ne bo pripuščala tesnejšega prijateljstva s Čehoslovijo, toda Poljska se bo zvesto držala doženelega sporazuma. »Petit Journal« naglašja, da je središče vse politike Padrevske francosko-poljski vojaški sporazum in dostavlja, da je to vprašanje sedaj predmet strastnih razprav v Varšavi.

Spor med Poljsko in Litvo

Pogajanja med obema vladama so se začela v Kalvariji. — Litovci napredujejo proti Krasopolu. — Letiška nudi posredovanje.

VARSAVA, 14. Kakor ste se odločili dogovorno poljska in litovska vlada, se začnejo med njima danes pogajanja v mestu Kalvariji v pokrajini Suvalki.

Poljski minister za zunanje stvari je prejel od poljskega odposlanca v Rigi obvestilo letonske vlade, ki je ponudila svoje posredovanje med Poljsko in Litvo prilikom pogajanj med obema vladama. Poljski minister za zunanje zadeve je naročil svoemu zastopniku v Rigi, naj izrazi letonski vladi njegovo zahvalnost in naj ji sporoči, da se začnejo pogajanja vsled dogovora med poljsko in litovsko vlado za sedaj v Kalvariji, da pa bo poljska vlada predlagala v najkrajšem času preložitve pogajanj v Rigo.

Od litovske vlade pa je prejel poljski minister za zunanje zadeve brzojavko, ki pravi, da litovska vlada sprejema poljsko stališče glede pteka pogajanj, toda protestira proti obtožbam, da bi bila prekršila nevtralnost. Litovski minister se ponuja, da dokaže pred svetom Zveze narodov korektnost svoje vlade. Prišla je vest, da je litovska vojska zasedla Giby in da bombardira Krasopol.

Kamenev na Norveškem

KRISTIANIJA, 13. Kamenev je prispel danes v Bergen. Dovoljeno mu je bilo bivanje na Norveškem. Do nekoliko dni se bo sestal z Litvinovim v Kristianiji.

Francoski generali v poljski vojski

PARIZ, 14. »Matin« javlja, da je general Herry, poveljnik francoske vojaške misije na Poljskem, prošil za povratek v Francijo, da se nekoliko odpočije. Njegov naslednik na Poljskem bo general Diessel, ki sedaj poveljuje 19. zbor v Alžiru.

Jugoslavija odobrila bolgarsko mirovno pogodbo

BELGRAD, 14. Narodno predstavništvo je po razpravi, ki je trajala skozi tri seje, odobrilo s 133 glasovi proti 10 bolgarsko mirovno pogodbo.

Obletnica bojev v Dobruđzi

LJUBLJANA, 13. Društvo jugoslovenskih dobrovolcev je svečano proslavilo četrto obletnico prvega boja v Dobruđzi. Po sv. maši za padle junake-dobrovoljce je bilo v Unionški dvorani slavnostno manifestacijsko zborovanje, kateremu je prisostvovalo veliko število dobrovolcev in drugega občinstva. Po daljšem referatu G. Jelenc o zgodovini dobrovoljskega pokreta in G. Slajmerja o delu in ciljih dobrovoljcev so bile sprejete resolucije, ki zahtevajo, da bodo dobrovoljci zastopani v ustavotvorni skupščini, ki je ujedineje Jugoslavije po večini njihovo delo, nadalje zveze z Rusijo in udrutve zveze s češkoslovaško republiko. Brzojavni pozdravi so se odposlali kralju Petru in regentu Aleksandru, nadalje češkoslovaškim legionarjem in drugim dobrovoljskim organizacijam.

Stambulski odpotoje v London

LONDON, 14. »Daily Telegraph« javlja, da je bolgarski ministrski predsednik Stambulski sprejel poziv, da pride začetku prihodnjega meseca v London.

Kriza v predsedništvu francoske republike

Predsednik Deschanel namerava odstopiti.
 PARIZ, 15. Neka vest agencije Havas pravi, da so bili tudi danes parlamentarni krogi, radi odločnosti ministrskega predsednika precej redkobesedni glede položaja, ki je nastal vsled tega, ker se je zdravjenje predsednika republike moralo podaljšati.

Nova bolezen predsednika republike, ki se je pojavila prošli teden, bo lahko zahtevala za Deschanela precej dolg počitek. Vlada se še ni izrekla o tej važni zadevi, ki se bo razpravljala v ministrskem svetu, ki se bo vršil pojutranjim pod Millerandovim predsedništvom.

Včeraj se je bil raznesel glas, da bo Deschanel dal ostavko, ko se povrne Millerand, in da se kongres snide v Versaillesu, soglasno z ustavo, 48 ur po uradni razglasitvi ostavke. V vladnih krogih se misli, da kriza ne bo odprta tako hitro, ker je zbornica na političnih ter se veliko število senatorjev ne nahaja v Parizu. Vlada se mra zraven tega sporazumeti s predsednikom obeh zbornic v svrhu, da se omogoči parlamentu in senatu, da izrazi svoje mnenje in da se jim prečita odstopna poslanica predsednika republike.

Vse to bo seveda zahtevalo nekaj časa, toda razuna se na vsak način, da se ne bo čakalo več ko do konca prihodnjega tedna, tako da se lahko sestanek kongres v Versaillesu dne 24. septembra.

Rudarska stavka v Angliji

LONDON, 13. Po oklepu državne rudarske zveze so razna rudarska središča naznanila, da se delo ustavi 25. septembra.

LONDON, 15. »Times« objavlja dolgo pismo, ki ga je napisal Smillie, voditelj rudarjev, ki trdi, da nima sedanjih spor nikakršne zveze z vprašanjem podržavljenj rudnikov. »Times« smatra, da daje to pismo upanje v preprečitev stavke in pripominja, da želite obe stranki zblizanje, ki je mogoče, samo če rudarji pokažejo voljo za sporazum.

Listi objavljajo tudi Lloyd Georgov odgovor nekemu časnika, ki ga je bil vprašal glede rudarske krize. Lloyd George je odgovoril, da je neumno misliti, da vlada poizkuša udušiti unionistično gibanje, toda če bi se zgodilo, da se »Trade Unions« ali katerisbodi odsek te organizacije poizkušajo polastiti funk-

cij, ki jih je poveril vladi ves narod, bi vlada smatrala za svojo dolžnost, da se upre takim poizkusom brez izgubljanja časa.

Obsodba morilcev grofa Tisze

BUDIMPESTA, 14. Vojaško sodišče je zrelo danes predpoldne obsodbo proti morilecem grofa Tisze. Dobo in Szankovsky sta bila obsodena na smrt na visilkah, Vago Wilhelm pa na 3 mesece zapor. Vsi drugi obtoženci so bili obsodeni tudi na degradacijo in na izgubo častnih odlikovanj.

Nemški uplivali listi o sestanku v Aix les Bains

BEROLIN, 14. Govoreči o pogovorih v Aix les Bains se kaže »Berliner Tagblatt« razočaranega radi Giolitti-vega zadržanja. List misli, da je Mala Ententa povzročila zblizanje Francije in Italije, ki se tudi nadalje obnašate kot zmagovalci. »Vossische Zeitung« poudarja smešnost nemške politike, ki je hotela na vsak način najti rešitela, najprej v Wilsonu, potem v Lloyd Georgeu, nato v Nitti in slednjič v Giolittiju. Italija je — pravi list — odobrila francosko stališče glede Nemčije za popustivo v drugih krajih.

Za finančno konferenco v Bruslju

LONDON, 15. Reuterjeva agencija javlja, da bodo na finančni konferenci v Bruslju, ki se bo vršila dne 24. t. m., zastopane vse države, tudi Zedinjene države, po treh zastopnikih. Nemčija, Avstrija in Bolgarija se povabijo, naj pošlje svoje odposlance, toda samo s posvetovalno pravico.

Boj med Italijanskimi konvinkskimi delavci in Industrijalc

Zagata industrijalcev vedno večja. — Zahteve delavcev vedno večje. — Vlada bo potlačila gibanje?

MILAN, 15. Kar se sedaj godi v Italiji, ni več boj med delavstvom in gospodarji zaradi meznih ali drugih manje važnih gospodarskih sporov; revolucija, ki ji je svetovna vojna pospešila potek in ji pripravila tla tudi tam, kjer bi drugače n'en dih ne bil še napelnil ozračja, je v drugih evropskih državah še vedno trajno reformiranje in prilagodenje zahtevam novega časa, dočim grozi v Italiji te doslej več ali manj nedolžni revoluciji, ki je, kakor tudi v drugih državah, že zdavnaj vidno na delu, izpremeba v vstajo, v zadnji boj med delavstvom in vladajočo kasto. Najbolj jasno sliko tega vidnega izpreminjanja nam nudi razvoj boja med kovinskimi delavci in industrijalci, gospodari tvornic. Spor se je začel z navadnimi zahtevami po izboljšanju plač. Industrijalci so odklonili delavske zahteve, češ italijanska industrija bi ne mogla zaradi silne tuje konkurence prevesti več nikakih obremenitev. Delavci pa so se postavili na stališče, da ni nikakor prav, da bi morali oni trpeti zaradi tega, če podjetje, v katerem delajo, ne vspenja: stališče, o katerega upravičenosti in neupravičenosti so se napisale že cele knjige, kar pa je ostalo v zadnjem boju brez vsakega uspeha. Delavci so začeli po odklonitvi zahtev o višjavnju plač obstrukcijo v tvornicah. Industrijalci so hoteli nato zapreti tvornice in z lakoto prisiliti delavce na popustitev, kar pa je melo za posledico zasedbo tvornic in prevzete vse uprave s strani delavcev. Prestrašeni vsled takega zasukanja dogodkov, so bili industrijalci pripravljeni ugoditi prvotnim delavskim zahtevam, samo če jim delavci zopet izročijo tvornice, toda bilo je že prepozno: delavci so medtem povečali svoje zahteve in jih formulirali v zahtevi po dovolitvi delavske kontrole nad gospodarstvom v tvornicah, ki pomenja prvi korak k skupnemu gospodarstvu, ali z drugimi besedami: razlastitvi dotedanjih gospodarjev. Delovna zveza, ki vodi sedaj ta boj proti gospodarjem, je izročila vladnim zastopnikom spomenico, v kateri pravi, da je treba izpremeniti dosedanje odnošaje med delodajalci in delavci, v svrhu vzpostavitve ravnostnega med produkcijo — ki se je iz raznih vzrokov povečala, in v svrhu preprečitve, da industrijalci odgovarjajo s akcije, varjem na nekontrolirano stanje industrije na delavske zahteve. Ti odnošaji bi se morali izpremeniti tako — pravi spomenica — da bi bila dana delavcem možnost spoznati prava stanja industrije, njen tehnični in finančni ustroj, kakor tudi možnost, da potom tvorniških svetov doprinesejo k izvrševanju pravilnika, da kontrolirajo sprejemanje in odpuščanje osebja in da tako pomagajo k rednemu razvijanju tvorniškega življenja s posebno disciplino. »Delovna zveza« je predložila v ta namen ustanovitve komisije, ki naj bi doželela podrobnosti izvrševanja kontrole nad podjetji.

Tako je dobil ta boj, ki se je bil v začetku v tako skromnih in nenevarnih mejah, značaj boja, od katerega izida je odvisen obstoj dosedanjega družabnega reda, tembolj ker so tudi druge delavske kategorije, posebno pa poljedelski delavci, solidarni s kovinskimi delavci. Razumljivo je, da so vsled rastoče nevarnosti vse oči obrnjene v vlado, ki se deslej ni upala odločno nastopiti proti razširjenju tega gibanja. Govori se, da so tudi zavestni zastopniki posredovali pri italijanski vladi zaradi njenega pasivnega vedenja nasproti gibanju, ki ogrožata njen obstoj in če se sme verjeti tozadevnim vestem, je ministrski predsednik dal ukaz, naj se ukrenejo najstrožji vojaški ukrepi v svrhu udušenja tega revolucionarnega gibanja. Socialistični poslanci so medtem izročili vladi spomenico, v kateri zahtevajo takojšnje sklicanje zbornice, ki naj izda potrebne zakone, dajne ukrepe v svrhu odobritve delavskih pridobitev.

Ministrski predsednik Giolitti bo našel o svojih povrnitvi v Rm precej nevaren položaj, k se bo dal ublažiti edino le s skrajnim popuščanjem ali pa s silo. Toda preden se vlada odloči na uporabo sile, bo gotova dvakrat premislila.

Blagajna posluje od 9 do 13